

RESEARCH ABOUT GLOBAL APPROACH INTEGRATION IN PRESCHOOL

Abstract

In Global approach are three aspects: Sustainable Education aspects, Intercultural Education aspects and Inclusion Education aspects. Research about Global approach Integration in Preschool to do with Aim establish if Preschools teachers are informed in the Global Education field and Global Education in work with children. Who from Global Education tendency are now integration in Preschools and in what way they are integration in Preschools. Finding information give that what we take into account. What about information we can make in Preschools lessons teaching aids. Porve what about difficulties are integration in Preschools Global Approach.

Key words: global approach, intercultural Education, Sustainable Education, Inclusion Education, Preschool

Globālā izglītība kā pilsoniskās izglītības globālā dimensija ietver sevī cilvēktiesību izglītību, attīstības izglītību, ilgtspējīgas izglītības / izglītību ilgtspējīgai attīstībai un miera un konfliktu novēršanas un starpkultūru izglītību.[UNESCO, 2005.]

Globālā izglītība ir aktīvs izglītošanās process, kas, balstās uz solidaritātes, vienlīdzības, iekļaušanas un sadarbības principiem. Tā veicina sabiedrības izpratni un līdzdalību aktuālu vietējo un globālo jautājumu risināšanā, kā arī sekmē indivīdu aktīvu līdzdalību Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošanā, tai skaitā galējas nabadzības mazināšanā un virzību uz iekļaujošu sabiedrību. Attīstības izglītība palīdz cilvēkiem izprast trūcīgo un mazāk attīstīto valstu problēmas un veido izpratni par to, kā šīs problēmas iespaido katru no mums un kāda ir mūsu ietekme šajās zemēs. Tā ir būtiska formālās un neformālās izglītības daļa, nodrošinot nepieciešamās zināšanas un izpratni, attīstot prasmes un veidojot attieksmes, lai iedzīvotāji kļūtu par zinošiem, pārliecinātiem un atbildīgiem pilsoņiem.[Ignatāne G., Novicka S., Rudzīte K., Rostoks T., 2006.]

Globālā pieeja mūsdienu globalizētajai sabiedrībai palīdz ātrāk pieņemt jauno un arī paskatīties uz lietām nedaudz no malas.

Pētījumā tika izmantota anketēšana ar mērķi izpētīt globālās pieejas izmantošanas īpatnības pirmsskolas izglītības procesā.

Anketa ir dokuments, kurā ietverti standartizēti jautājumi un kuru respondenti var paši aizpildīt. Anketai ir divi veidi:

1. atvērta tipa jautājumi, atstājot respondentiem brīvu vietu zem jautājuma, kur ierakstīt atbildi.

2. Slēgta tipa jautājumi – pilnībā strukturēti un pieļauj tikai tos atbilžu variantus, kuri ietilpst iepriekš izvēlētās kategorijās. [Albrehta Dz., 1998.].

Pētījumā tika izmantota atvērta tipa jautājumu anketa, jo tās priekšrocības ir, ka iegūstamā informācija ir bagātāka. Kā arī respondentiem jautājumi var šķist saistošāki, jo jūtas mazāk kontrolēti. Kā ikvienā no pētījumu metodēm arī šajā ir trūkumi, jo atvērta tipa jautājumi prasa vairāk pūļu no respondentu puses, un arī analizējot datus, pētnieka uzdevums ir sarežģītāks. Pētījums tika veikts Jēkabpils x pirmsskolas izglītības iestādē un pētījumā piedalījās 28 pirmsskolas izglītības skolotājas.

Globālās izglītības jēdzienu pirmsskolas izglītības skolotājas izprot dažādi.

Pirmsskolas izglītības skolotājas uzskata, ka:

✚ tas ir izglītības veids, kas sniedz bērniem zināšanas ne tikai par savu tuvāko vidi, bet gan arī par to, ka ir vietas, kur viss ir tāpat vai citādāk, ka viss neeksistē tikai pie mums;

✚ globālā izglītība atbilst mūsdienu jauniešu izglītības vajadzībām un dod ieguldījumu viņu tikumiskajā audzināšanā, palīdzot meklēt atbildes uz virkni būtiskju jautājumu;

✚ ka apkārtējā pasaule un vide ir jāžēlo, jākopj, pašiem jāveic darbības, kas nedara ļaunumu videi;

✚ Pasaule ir dažāda un dažādi ir cilvēki, kas uz tās dzīvo;

✚ Visas valstis ir savā starpā cieši saistītas un viena bez otras vairs nespēj pastāvēt.

✚ Izpratne par to, ka ārpus Latvijas robežas ir arī daudzas citas valstis un kultūras.

Ik viena no atbildēm ir pareiza un pierāda to, ka mūsdienu bērni vairs nespēj būt nodalīti no visas plašās pasaules. Bērni pirmsskolas vecumā ir pētnieki un viņiem interesē viss kas notiek mums apkārt.

Pirmsskolas izglītības skolotājas bērnos audzina izpratni par to, ka ārpus Latvijas arī ir valstis un kultūras iesaistot to dažādās nedēļas tēmās. Piemēram, sniedzot zināšanas par augiem, dzīvniekiem, tautas tradīcijām utt., kas nav tikai pie muma, bet arī citur, nosaucot atbilstošās vietas, kurās tās atrodas. Vislabāk to integrēt tādās nodarbībās kā iepazīstināšana ar apkārtni un sabiedriskās dzīves norisēm. Ka ārpus Latvijas arī ir valstis, un kur tāpat kā pie mums ir sava kultūra un tradīcijas. Pārrunājot ar bērniem par attēlos un televīzijā redzēto. Izmantojot pasakas un stāstus, piemēram, „Aiz trejdeviņām zemēm, aiz trejdeviņām jūrām”. Ikdienas situācijas, kad kāds ir ieradies ciemos no citas zemes

Bērniem par dzīvības vērtību uz zemes var paskaidrot:

- ✚ Tikai saistībā ar sevi un sev tuviem cilvēkiem;
- ✚ Caur mīlestību un cieņu pret dabu;
- ✚ Caur līdzjūtību un iecietību;
- ✚ Caur dabas un apkārtnes nodarbībām. Ka viss dzīvais ir jākopj, ja nē,

tas aiziet bojā;

- ✚ Var uzskatāmi parādīt iesējot kādu augu;
- ✚ Tāpat kā mēs esam uz šīs zemes svarīgi, tāpat arī viss pārējais ir svarīgs (cilvēki, augi, dzīvnieki u.c.), ka kaut kas nepastāvētu tas iespaidotu arī mūsu pastāvēšanu.

- ✚ Parādot bērniem, ka viss šai pasaulē ir cieši saistīts savā starpā.

Ir būtiski jau kopš pirmsskolas vecuma skatīties uz pasauli globāli un tā domāt, jo

- ✚ Bērnam jau laicīgi izveidosies visaptverošs priekšstats par lietu kārtību;
- ✚ tad domāšana nekļūs vienvēidīga;
- ✚ tad spriešanas spējas kļūtu loģiskākas;
- ✚ tad saprastīs dažādu lietu kārtību uz zemes un pastāvošās ideoloģijas;
- ✚ No pirmsskolas līdz skolas vecumam notiek strauja bērna intelekta

attīstība: no tiešas emocionālas saskarsmes;

- ✚ Viena no darbībām, kura virza bērna attīstību – uzmanību, domāšanu, sajūtas, atmiņu, sniedz dažādus pārdzīvojumus caur rotaļu;

- ✚ Kopš mazotnes tas ir jāieaudzina;
- ✚ Šajā vecumā tiek ielikti pamati visam turpmākajam cilvēka dzīvē;
- ✚ Ja jau no mazotnes bērns aizdomāsies, ka ir maza daļa no kopīga lielā mehānisma, vieglāk būs pievērt uzmanību tādām lietām, kā dabas saudzēšana utt.

- ✚ Lai attīstītu empātijas jūtas;
- ✚ Cieņu un izpratni par citādo;
- ✚ Iecietību pret atšķirīgo; Toleranci pret citu viedokli.

Pirmsskolas izglītības skolotājiem tika piedāvāta iespēja izvērtēt trīs apgalvojumus.

Pirmais apgalvojums:

Katra cilvēka pasaules interpretācija ir atkarīga no viņa uztveres un domāšanas. Individīda perspektīvu veidojošie faktori ir vecums, sociālā piederība, pārliecība, kultūra, tautība, dzimums, ģeogrāfiski noteiktie apstākļi, ideoloģija, valoda, rase. Tāpēc, kā zināms, vērtēt citu cilvēku vērtību sistēmu un uzvedību tikai ar savas perspektīvas mērauklu nevar.

- ✚ Ievēro arī ārpus darba;
- ✚ Cenšas izprast bērna uzvedības cēloņus;

✚ Mudina grupas bērnus izprast cita bērna vai pieaugušā izjūtas;

✚ Stāstīt, ka citi mēdz darīt savādāk;

✚ Savā darbā katru tēmu piedāvā apskatīt no dažādiem punktiem, nedod tikai vienu vienīgu pareizo atbildi, tādējādi bērniem tiek dota iespēja apgūt to, ka nepastāv tikai viens vienīgs variants, bet katrs var pie rezultāta nonākt paši.

✚ Cik cilvēku tik viedokļu, tāpēc nevar uzspiest tikai un vienīgi savu viedokli

Otrais apgalvojums: Spēja izjust empātiju pret citiem cilvēkiem, spēja paraudzīties uz pasauli citu acīm var iedrošināt izpētīt vēl nepārbaudītus pieņēmumus, vairot iztēli un veicināt radošo domāšanu un darbību, kas kopumā var vest pie radikālas problēmu un to risinājumu pārvērtēšanas.

✚ Ir gadījies, ka uz kādu problēmu paskatoties no malas var izdarīt vērtīgus secinājumus;

✚ Pasaku, stāstu u.c. literāru žanru lasīšana bērniem just empātiju pret citiem un gūt plašāku pieredzi dažādu situāciju un problēmu izvērtēšanā ;

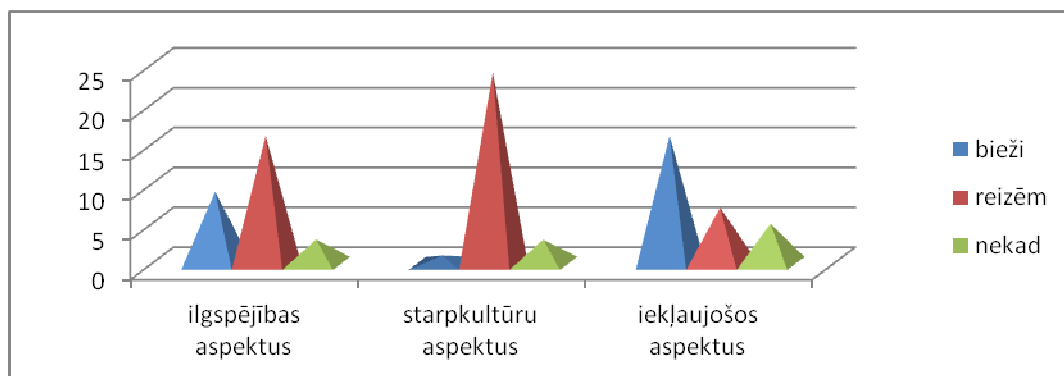
✚ Cenšamies veidot jau no mazākajām grupām, lai pēc iespējas ātrāk tiktu ielikti pamati;

✚ Tāir ļoti nozīmīga vērtība.

Trešais apgalvojums: Kultūras un viedokļu dažādības apzināšanās un to cieņa var bagātināt dzīves pieredzi un padziļināt izpratni par globālo sistēmu, kā arī par vērtībām, kuras ir kopīgas visai cilvēcei.

28 pirmsskolas izglītības skolotājas piekrīt, uzskatot, ka, jo vairāk bērns zina un ir redzējis, jo vieglāk ir pieņemt citādo, atšķirīgo un izprast, ka ir dažāda piederība.

Uz jautājumu: Kurus no globālās pieejas virzieniem pirmsskolā izmanto visbiežāk?

1.att.

Izpētot 1.attēlu var secināt, ka Jēkabpils pirmsskolas izglītības iestādē visvairāk izmanto ilgtspējības, jeb kā pirmsskolas izglītības skoltājas uzsver dabas saudzēšanu un iekļaujošās izglītības aspektiem, kad grupā tiek iekļauti čigānu/romu tautības bērni.

Lai pilnvērtīgi varētu integrēt globālās pieeju pirmsskolas izglītības rotaļnodarbībās pirmsskolas izglītības skolotājām trūkst pieeeres, kā to var izdarīt. Kā arī trūkst materiālu-gan uzskates, gan informatīvais;

Pirmsskolas izglītības skolotājas uzskata, ka nav gatavas integrēt globālo pieeju, jo vēl līdz šim nav organizēti kursi par šo jautājumu, kā arī trūkst metodiskā materiāla uz kuru varētu balstīties.

Kas palīdzētu ātrāk ieviest pirmsskolas darbā globālu skatījumu uz pasauli un lietām, kas ir apkārt?

- ✚ Motivācija pirmsskolas izglītības skolotājiem;
- ✚ Dažādi uzskates materiāli ar pilnīgu un izskaidrotu iedalījumu ar kopīgo un atšķirīgo;
- ✚ Apmācības materiāli;
- ✚ Pirmsskolas izglītības skolotāju un vadības izglītošana par šo jautājumu.

Šobrīd pirmsskolas izglītības skolotājām ir tikai tā informācija, ko pašas spēj atrast enciklopēdijās, laikrakstos, TV un internetā.

Pēc pirmsskolas izglītības skolotāju domām traucējošie faktori bērniem, lai viņi varētu skatīties uz pasauli globāli ir uzskati ģimenē un mūsdienu multfilmas un filmas, kas bērnus ievēd fantāziju pasaulē un bērnam vairs nav reālās dzīves uztveres.

Ieviešot pirmsskolas izglītības iestādēs jau tagad globālo pieeju un veidojot bērnos globālo skatījumu uz pasauli, tad pēc pāris gadiem:

- ✚ Sabiedrība būtu vairāk informēta par vispasaulīgām lietām,
- ✚ Individuāli gatavi paust savu viedokli, kas būtu pamatots ar reāliem faktiem;
- ✚ Sabiedrību izglītojot mainītos arī tās attieksme;
- ✚ Lai būtu pozitīvas pārmaiņas, tad pirmsskolas izglītības iestādei ir jābūt sadarbībai ar vecākiem, jo p.i.i. viena nespēs neko mainīt.

Apkopojot rezultātus var secināt, ka ir jāorganizē pirmsskolas izglītības skolotājām kursu, kuros tiktu izglītotas šajos jautājumos, kā pirmsskolas vecuma bērniem labāk sniegt zināšanas par globāliem jautājumiem. Ir nepieciešami metodiskie materiāli, ko varētu izmantot vadot rotaļnodarbības. Pirmsskolas izglītības skolotājas ir atvērtas visam jaunajam,

ja ir iespēja iegūt zināšanas ar plašu izskaidrojumu un ja ir gatavi izstādāti materiāli, ko ir iespējams izmantot.

Bibliogrāfija

1. Albrehta Dz. (1998.) Pētīšanas metodes pedagogijā.-mācību grāmata, Rīga, 104.lpp
2. Ignatāne G., Novicka S., Rudzīte K., Rostoks T., (2006) Globālā dienas kārtība., Latvijas Valsts prezidenta kanceleja- 288 lpp.
3. UNESCO, (2005.) Guidelines and Recommendations for Reorienting Teacher Education to Address Sustainability. –Paris: UNESCO. Available from World Wide Web: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001433/143370E.pdf>